

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 135803 23 Rev
Banjaluka: 13.2.2024. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjana Popadić, predsjednica vijeća, Senad Tica i Davorka Delić, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužioca B.t. d.o.o., B., kog zastupaju advokati D.K. i V.K., B., protiv tuženog A.o. a.d., B., kog zastupa advokat D.S., B., radi naknade štete, vrijednost spora 5.078,00 KM, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 135803 22 Pž od 18.1.2023. godine, na sjednici održanoj 13.2.2024. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja i presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 135803 22 Pž od 18.1.2023. godine preinačava, tako što se odbija žalba tuženog i potvrđuje presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 135803 22 Ps od 25.5.2022. godine u dijelu kojim je usvojen zahtjev i dosuđena naknada štete na ime izgubljene zarade u iznosu od 4.138,00 KM i u dijelu kojim su dosuđeni troškovi postupka u iznosu od 2.859,00 KM.

Obavezuje se tuženi da tužiocu na ime naknade troškova revizionog postupka isplati iznos od 1.056,00 KM.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 135803 22 Ps od 25.5.2022. godine obavezan je tuženi da tužiocu na ime naknade štete isplati iznos od 5.078,00 KM, od čega na ime štete na vozilu iznos od 940,00 KM i na ime izgubljene zarade iznos od 4.138,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 28.2.2021. godine do isplate, te da mu na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 2.859,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 25.5.2022. godine do isplate, sve u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 135803 22 Pž od 18.1.2023. godine žalba tuženog je usvojena i prvostepena presuda preinačena, tako što je odbijen zahtjev tužioca za isplatu naknade štete na ime izgubljene zarade u iznosu od 4.138,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 28.2.2021. godine do isplate, te u dijelu odluke o troškovima postupka tako što je dosuđeni iznos od 2.859,00 KM snižen na iznos 594,17 KM, dok je preko dosuđenog iznosa zahtjev za naknadu troškova odbijen.

U nepobijanom dosuđujućem dijelu (naknada štete na vozilu u iznosu od 940,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 28.2.2021. godine do isplate), prvostepena presuda ostaje neizmijenjena.

Tužilac revizijom pobija drugostepenu odluku zbog pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija dozvoli, pobijana odluka preinači u odbijajućem dijelu i tužbeni zahtjev usvoji, a tuženi obaveže na naknadu troškova na ime sastava revizije u iznosu od 702,00 KM i takse na reviziju.

Tuženi prvenstveno predlaže da se revizija odbaci kao nedozvoljena, a tužilac obaveže na naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora u iznosu od 351,00 KM, istovremeno ukazujući da je „trenutačno stanje sudske prakse izrazito neujednačeno“ i kao takvo „ne pogoduje ni osiguravajućim društvima niti oštećenim“, jer izaziva „veliki broj nepotrebnih i neizvjesnih sporova“. Stoga u odgovoru predlaže da se, u slučaju da sud prihvati odlučivanje o izvanrednoj reviziji, zauzme stav po kome bi se „predmeti izgubljene dobiti standardizovali po principu izgubljenih auto dana“.

Tužilac se u reviziji poziva na odredbu člana 237 stav 3 tačka 1 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP), ukazujući da su stavovi drugostepenih sudova (Okružnog suda u Banjaluci, Višeg privrednog suda u Banjaluci i drugih Okružnih sudova), međusobno suprotni kada je u pitanju naknada na ime izgubljene dobiti. Radi dokazivanja različite sudske prakse revident prilaže odluku Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 188485 19 Gž od 28.5.2020. godine i odluke Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Mals 128234 20 Pž od 28.10.2020. godine, broj 57 0 Ps 135734 22 Pž od 31.8.2022. godine i broj 57 0 Mals 130270 20 Pž od 31.5.2021. godine.

Revizija smatra nužnim da se zauzme stav da je za utvrđenje visine izgubljene dobiti bitan samo dobitak koji se mogao očekivati po redovnom toku stvari, tj. da se izgubljena dobit može utvrđivati „samo na osnovu okolnosti koje su postojale prije štetnog događaja i da je predstavlja dobit koja se izvjesno mogla očekivati i nakon nezgode“.

Odredbom člana 237 ZPP, propisano je da stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu u roku od 30 dana od dana dostavljanja prepisa presude, a u privrednim sporovima u roku od 15 dana (stav 1); da revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi 30.000,00 KM, odnosno u privrednim sporovima iznos od 50.000,00 KM (stav 2); da u slučajevima u kojima revizija nije dozvoljena prema odredbama stava 2 ovog člana, stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostepene presude ako odluka o sporu zavisi od rješenja nekog materijalnopravnog ili procesnopravnog pitanja važnog za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, s tim što su pod tačkama 1, 2 i 3 nabrojani naročiti slučajevi (stav 3); da u reviziji iz stava 3 ovog člana stranka treba da jasno naznači pravno pitanje zbog kojeg je podnijela reviziju, uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koja se na njega odnose, te izloži razloge zbog kojih smatra da je ono važno za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni (stav 4).

Kao vrijednost spora uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva (član 316 stav 2 ZPP), a kamate, ugovorna kazna i ostala sporedna traženja se ne uzimaju u obzir pri određivanju vrijednosti spora ako ne čine glavni zahtjev (stav 3).

U konkretnom slučaju vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude iznosi 4.138,00 KM (iznos za koji je odbijen zahtjev tužioca), što je manje od cenzusa iz člana 237 stav 2 ZPP pa se revizija po tom osnovu ukazuje nedozvoljenom.

Cijeneći navode revizije i odgovora na reviziju, zajedno sa priloženim odlukama drugostepenih sudova, Vrhovni sud Republike Srpske cijeni da su ispunjeni zakonski uslovi da

se dozvoli odlučivanje o izvanrednoj reviziji jer je to važno za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Revizija je osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužioca o kom je odlučeno nižestepenim presudama.

Odredbom člana 189 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 – u daljem tekstu: ZOO) propisano je da oštećeni ima pravo na naknadu obične štete i izmakle dobiti, a stavom 3 da se pri ocjeni visine izmakle dobiti uzima u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

Oštećeni je, da bi ostvario pravo na izgublenu dobit, dužan dokazati da je obavljao djelatnost iz koje je ostvarivao dobit i da je u obavljanju djelatnosti spriječen štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

Građansko odjeljene Vrhovnog suda RS je na sjednici održanoj 2.2.2024. godine godine zauzeo pravno shvatanje broj 118-0-SuI-24-000 050 koje glasi:

„Tužitelj koji se bavi registrovanom prevoznikom djelatnošću i ima odobrenje za prevoz putnika na određenoj relaciji, ima pravo na naknadu štete na ime izgubljene zarade za vrijeme koje je bilo neophodno radi otklanjanja nastale štete na autobusu, bez obaveze dokazivanja da je u tom periodu iznajmio drugo vozilo.

Obim štete se utvrđuje tako što se putem vještačenja utvrdi prosječna dnevna zarada na određenoj liniji ostvarivana upotrebom oštećenog vozila u posljednja tri mjeseca prije štetnog događaja, te tako utvrđeni iznos dnevne zarade, uz uračunavanje ušteta koje su ostvarene zbog nekorištenja vozila, pomnoži sa brojem dana za koliko je oštećeno vozilo bilo na popravci”.

Tužilac je dokazao da se bavi djelatnošću autoprevoza i da ima odobrenje nadležnog organa za prevoz putnika na saobraćajnoj liniji S. 1 i 2.

Saobraćajnu nezgodu u kojoj je oštećen autobus tužioca prouzrokovao je osiguranik tuženog čije je vozilo, po polisi osiguranja broj ..., u tom momentu bilo osigurano kod tuženog.

Tužilac je izvedenim dokazima (nalaz vještaka mašinske struke) dokazao da je oštećeni autobus radi popravke bio van redovne upotrebe 14 dana.

Nalazom vještaka finansijske struke dokazao je visinu očekivane dobiti po redovnom toku stvari (da je autobus prevozio putnike na svojoj liniji). Vještak je iznos izgubljene dobiti od 4.138,68 KM izračunao tako što je obračunao prosječnu dnevno ostvarenu dobit u posljednja tri mjeseca prije nastanka štetnog događaja (295,62 KM) i pomnožio je sa brojem dana (14 dana) koliko je bilo potrebno da se izvrši popravka oštećenja koje je autobus pretrpio u saobraćajnoj nezgodi.

Ovakav način obračuna izgubljene dobiti u skladu je sa navedenim stavom Građanskog odjeljenja od 2.2.2024. godine.

Prema redovnom toku stvari tužilac bi da nije došlo do oštećenja autobusa vršio redovni prevoz putnika na navedenim linijama i time ostvarivao dobit, u čemu je spriječen radnjama osiguranika tuženog.

Pogrešan je stav drugostepenog suda da je tužilac, da bi ostvario pravo na naknadu izgubljene dobiti, bio dužan dokazati da je prevoz obavljao drugim autobusom, jer to predstavlja previše ekstenzivno tumačenje odredbe člana 189 stav 3 ZOO i suprotno je sudskoj praksi i stavovima koje je u ranijim odlukama zauzimao Viši privredni sud u Banjaluci (dostavljene uz reviziju).

Kako je došlo do preinačenja odluke saglasno odredbi člana 397 stav 2 ZPP, ovaj sud ima obavezu odlučiti o troškovima postupka.

Tužiocu su troškovi prvostepenog postupka (2.859,00 KM) utvrđeni prvostepenom presudom.

Tužiocu, saglasno odredbi člana 387 stav 1 ZPP, ne pripadaju troškovi odgovora na žalbu tuženog u iznosu od 351,00 KM.

S obzirom da je revizija usvojena pripadaju mu troškovi na ime sastava revizije u iznosu od 560,00 KM, saglasno odredbi člana 2 tarifni broj 2 alineja broj 3 (vrijednost spora od 5.001,00 KM do 10.000,00 KM = 160 bodova) i odredbi člana 14 stav 2 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“, broj 68/05), uvećani za 17% na ime troškova PDV.

Tužiocu pripada i pravo na naknadu sudske takse na reviziju u iznosu od 400,00 KM saglasno Tarifnom broju 1 tačka 1 podtačka 3 i tački 10 (preko 3.000 do 10.000 KM = 200,00 KM), Taksene tarife (parnični i izvršni postupak) po odredbama Zakona o sudskim taksama („Službeni glasnik RS“, broj 73/08, 49/09, 67/13, 63/14, 66/18 i 67/20).

Zbir troškova koji su dosuđeni tužiocu iznosi 3.915,00 KM, a sastoje se od troškova prvostepenog postupka u iznosu od 2.859,00 KM i troškova revizionog postupka u iznosu od 1.056,00 KM (560,00 KM + 17 % PDV + 400,00 KM) saglasno odredbama člana 386 stav 1 i 396 stav 1 i 2 ZPP.

Temeljem odredbe člana 250. stav 1. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednica vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić